

***ENVIRONMENTÁLNE ZÁŤAŽE A ICH
PREPOJENIA
1. december 2023***

***RNDr. Marián Kostolányi
riaditeľ odboru environmentálnej geológie
kontakt: marian.kostolanyi@enviro.gov.sk
tel.: 02/5956 4223, 0905 886 769***

Environmentálne zát'aže

Problematika environmentálnych zát'aží - **zákon č. 409/2011 Z. z.** o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej zát'aže a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (novely zákona: zákon č. 49/2018 Z. z. a zákon č. 490/2021 Z. z.)

Zákon č. 409/2011 Z. z. ustanovuje:

- Práva a povinnosti osôb pri identifikácii environmentálnej zát'aže (EZ) a pravdepodobnej EZ
- Spôsob určenia povinnej osoby na úseku EZ (povinná osoba)
- Práva a povinnosti pôvodcu EZ, povinnej osoby a ministerstva, ktorého pôsobnosť súvisí s činnosťou, ktorá viedla k vzniku EZ (príslušné ministerstvo)
- Pôsobnosť orgánov štátnej správy na úseku EZ
- Sankcie za porušenie povinností podľa tohto zákona

Orgány štátnej správy na úseku EŽ

- ministerstvo (MŽP SR)
- okresný úrad v sídle kraja
- inšpekcia (Slovenská inšpekcia životného prostredia)

USKUTOČNENÉ PROJEKTY PRIESKUMU z OP KŽP

- ▶ GEOLOGICKÝ PRIESKUM VYBRANÝCH PRAVDEPODOBNÝCH EZ (1)
- zabezpečenie podrobného geologického prieskumu EZ na vybraných 55 prioritných lokalitách, **prieskum ukončený**

▶ Časť 1:

- Bratislava - Vrakuňa - medzi skládkou CHZJD a cintorínom,
- Bratislava-Dúbravka - Technické sklo - areál závodu,
- Bratislava-Rača - Žabí majer,
- Bratislava-Ružinov - PD Prievoz,
- Bratislava-Ružinov - spaľovňa - skládka škváry pred budovou,
- Bratislava - Petržalka - Kopčianska okolie vojenského cintorína,
- Bratislava - Ružinov - I. kanál chemických odpadových vôd,

- Časť 2:

- Dobrá Voda - skládka PO a KO,
- Trnava - areál TAZ - v likvidácii,
- Kúty - železničná stanica, depo,
- Kúty - vrt Kúty 33,
- Gbely - bývalý sklad chemikálií,
- Gbely - zvyšky starých odkalísk,
- Malacky - bývalý závod ZTS,
- Studienka - bývalý SM,
- Brodzany - obalovačka bitúmenových zmesí,
- Prievidza - obalovačka bitúmenových zmesí,
- Párnica - obalovačka bitúmenových zmesí,
- Nesluša - skládka PO III,
- Raková - AVC, závod Raková,
- Unín - Sedlište - skládka odpadu,

USKUTOČNENÉ PROJEKTY PRIESKUMU z OP KŽP

► Časť 3:

- Želiezovce - obalovačka,
- Tekovské Lužany - sklad agrochemikálií,
- Nitrianske Hrnčiarovce - skládka PO,
- Vráble - skládka škváry (časť Podmáj),
- Kráľová nad Váhom - bývalý areál OSP
- Lovce - skládka PO Lovce,
- **Vlkanová - Vlkanovské strojárne (financované zo št. rozpočtu),**
- Kosorín - sklad pesticídov,
- **Žiar nad Hronom - skládka PO (Slnečná stráň) (nerealizovalo sa),**
- **Žarnovica - areál ZSNP (nerealizovalo sa),**
- Zvolen-Môťová - odkalisko,
- Filákov - NAFTEX - časť bývalého Kovosmaltu,
- **Hontianske Nemce - obalovačka (financované zo št. rozpočtu),**
- Hnúšťa - skládka PO Pod Branzovou,
- Pôtor - bývalá obalovačka bitúmenových zmesí,
- Olováry - pesticídny sklad,
- Málnec - Stupník - skládka PO,
- Liptovský Mikuláš - AOS - sklad ťažkého vykurovacieho oleja,
- Sered' - VÚ 1049 Sered' - výdajňa,
- Tvrdošovce - skládka TKO a NO,

USKUTOČNENÉ PROJEKTY PRIESKUMU z OP KŽP

► Časť 4:

- Spišská Nová Ves - elektrorozvodná stanica (ES 400),
- Hincovce - obalovačka,
- Poprad - obalovačka Kvetnica,
- Vyšná Šebastová - obalovačka,
- Mokrance - skládka PO Tesla,
- Prakovce - skládka PO a KO - Depónia I.,
- Svidník - areál podniku SVIK,
- Okružle - zakopané agrochemikálie na lokalite Šapinec,
- Bardejov - Bardejovská Nová Ves - areál bývalého PD
- Medzilaborce - skládka PO,
- Snina - obalovačka,
- Vranov nad Topľou-Čemerné - areál ACHP,
- **Strážske - Chemko - časť výrobného areálu (nerealizovalo sa),**
- Poprad - Duklianske kasárne,

► Časť 5: Prieskum pravdepodobných environmentálnych záťaží metódami DPZ a modelovaním.

USKUTOČNENÉ PROJEKTY PRIESKUMU z OP KŽP

- ▶ GEOLOGICKÝ PRIESKUM VYBRANÝCH PRAVDEPODOBNÝCH EZ (2)
 - zabezpečenie podrobného geologického prieskumu EZ na vybraných 45 prioritných lokalitách, **prieskum ukončený**

Časť 1:

- Banská Bystrica - lom Podlavice STKO,
- Banská Bystrica - Medený Hámor,
- Banská Štiavnica - areál firiem Akutrade a Fourtrade,
- **Kremnica - areál SAD (nerealizovalo sa),**
- Nová Baňa - areál bývalých SES Tlmače,
- Revúca - areál bývalého Sklotexu,
- Rimavská Sobota - skládka TKO Včelínec,
- Zvolen - Liaz Zvolen,
- Liptovský Mikuláš - Liptovské Strojárne plus,
- Liptovský Mikuláš - skládka pri Váhu,

USKUTOČNENÉ PROJEKTY PRIESKUMU z OP KŽP

- Časť 2:
- Nové Mesto nad Váhom - areál Vzduchotechnika,
- Trenčín - Čipra plus - čistiarne,
- Galanta - areál podniku TOS,
- Holíč - areál bývalých ľanárskych a konopárskych závodov,
- Horný Bar - skládka TKO,
- Jelka - SV od obce - bývalé PD,
- Piešťany - areál VHM bývalá ČS PHM,
- Skalica - areál MOVIS AGRO2,
- Veľký Meder - skládka TKO,

USKUTOČNENÉ PROJEKTY PRIESKUMU z OP KŽP

- **Časť 3:**
- **Komárno - areál ARRIVA, (nerealizovalo sa),**
- **Nitra - Chrenová - mazutová kotolňa, (nerealizovalo sa),**
- Nitra - práčovne a čistiarne,
- **Nové Zámky - bývalý areál Elektrosvitu, (nerealizovalo sa),**
- Šahy - areál Kovomontu,
- Šaľa - veľkokapacitný kravín,
- **Štúrovo - areál ARRIVA, (nerealizovalo sa),**
- Štúrovo - areál bývalého JCP,
- Šurany - bývalý areál CALEX,
- Šurany - bývalý cukrovar,
- Šurany - mestská skládka TKO,
- Vrábľa - areál Matador Automotive (bývalý PAL),
- Zlaté Moravce - práčovne a čistiarne, Mlynská ulica,

USKUTOČNENÉ PROJEKTY PRIESKUMU z OP KŽP

- Časť 4:
- Gelnica - Jaklovce,
- Košice - Poľov - letisko - juh, sklad LPL,
- Trebišov - bývalý potravinársky kombinát,
- **Bardejov - vojenské kasárne, (nerealizovalo sa),**
- Medzilaborce - areál bývalej firmy Vihorlat,
- Poprad - Tatravagónka,
- Spišská Nová Ves - areál Tempus Trans,
- Spišská Nová Ves - Holubnica,
- Svidník - stará mestská skládka,
- Šarišské Michaľany - skládka PO Imuna,
- Vranov nad Topľov - Čemerné - skládka biokalov,
- Vranov nad Topľov - Čemerné - skládka TKO,

USKUTOČNENÉ PROJEKTY PRIESKUMU z OP KŽP

- Časť 5:
- Prieskum pravdepodobných environmentálnych záťaží metódami DPZ a modelovaním.

PREBIEHAJÚCE PROJEKTY MONITOROVANIA

- ▶ ZABEZPEČENIE MONITOROVANIA ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ SLOVENSKA - 1. ČASŤ
- Zabezpečenie monitorovania vybraných EZ na Slovensku - monitorovanie celkovo 86 vybraných environmentálnych záťaží

USKUTOČNENÉ PROJEKTY SANÁCIE EZ z OP KŽP

- ▶ SANÁCIA ENVIRONMENTÁLNEJ ZÁŤAŽE BRATISLAVA - VRAKUŇA - VRAKUNSKÁ CESTA - SKLÁDKA CHZJD (SK/EZ/B2/136) pokračuje, žiadosť o NFP z Programu Slovensko
- ▶ SANÁCIA VYBRANÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY (1) - 18 lokalít, ukončené
 - časť 1 (Nové Zámky, Komárno, Štúrovo),
 - časť 2 (Prievidza, Púchov, Leopoldov),
 - časť 3 (Spišská Nová Ves, Prešov),
 - časť 4 (Košice, Poproč (nerealizované), Humenné),
 - časť 5 (Vrútky, Čadca, Kralovany),
 - časť 6 (Sliač letisko produktovod),
 - časť 7 (Brezno, Zlaté Moravce),
- ▶ SANÁCIA VYBRANÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY (2) - 5 lokalít (2 - MŽP SR, 3 - MO SR), ukončené
 - časť 1, Komárno - Harčáš,
 - časť 2 Myjava - skládka galvanických kalov - Holičov vrch,

USKUTOČNENÉ PROJEKTY SANÁCIE EZ z OP KŽP

- ▶ SANÁCIA VYBRANÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY (4) - 7 lokalít (5 - MŽP SR, 2 - MO SR), **ukončené**
 - časť 1 (Kežmarok, Zlaté Klasy, **Čierne Kľačany - nerealizovalo sa**),
 - časť 4 Bratislava - Petržalka - Kopčianska - pri vojenskom cintoríne,
 - časť 5 Horné Naštice- skládka popolčeka,
- ▶ SANÁCIA VYBRANÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY (5) - 12 lokalít (**VO zrušené - nerealizovalo sa**)
- ▶ SANÁCIA ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ PREDAJNÁ - 2 lokality (**VO zrušené - nerealizovalo sa**), prebieha podrobný geologický prieskum s analýzou rizika, **ukončený 31.12.2023**
- ▶ SANÁCIA VYBRANÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY (6) - 3 lokality , **realizuje sa, bude sa fázovať**
 - Bratislava - Ružinov - Čierny Les,
 - Žiar nad Hronom - stará skládka PO ZSNP,
 - Rimavská Sobota - areál po SA - priemyselný park ,
- ▶ SANÁCIA VYBRANÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY (7) - 3 lokality , **realizuje sa len Stará Turá**
 - Lokality : Čelovce, Nová Dedina(**obe sa nerealizujú**) Stará Turá

Informačný systém environmentálnych zátiaží

**Zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach
(geologický zákon)**

§20a

IS EZ zabezpečuje zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií o environmentálnych zátiažiah. IS EZ je súčasťou informačného systému verejnej správy.

Štátny program sanácie environmentálnych zátiaží je základným dokumentom pre problematiku environmentálnych zátiaží. Vypracúva a aktualizuje ho ministerstvo najmä na základe údajov a informácií z informačného systému. ŠPS EZ schvaľuje vláda SR.

Informačný systém environmentálnych zát'aží

Vyhláška MŽP SR č. 51/2008 Z. z. ktorou sa vykonáva geologický zákon

§46a

IS EZ obsahuje

- a) Štátny program sanácie environmentálnych zát'aží,
- b) register dokumentov environmentálnych zát'aží,
- c) register environmentálnych zát'aží pozostávajúci z
 1. časti A obsahujúcej evidenciu pravdepodobných environmentálnych zát'aží,
 2. časti B obsahujúcej evidenciu environmentálnych zát'aží,
 3. časti C obsahujúcej evidenciu sanovaných a rekultivovaných lokalít.

VZNIK A VÝVOJ IS EZ

2006 - 2008

Projekt Systematická
identifikácia EZ SR

Databázy Reg EZ
San EZ

2009

Migrácia údajov do IS EZ

2010

Projekt
Dobudovanie IS EZ

Štúdia
uskutočniteľnosti

2010 - 2014

Realizácia prepojenia IS EZ s inými
registrami a databázami

PREČO INTEGRÁCIA?

- ▶ Na účely štúdie bolo vybraných 19 databáz, resp. registrov, ktoré spĺňali predpoklady integrácie s IS EZ.
- ▶ **Prečo integrovať?**
 - Zabrániť duplicitnej evidencii údajov,
 - zdieľať a prezentovať obsahovo relevantné údaje iných zdrojových evidencií na jednom mieste,
 - skvalitniť údajovú základňu - odstrániť nekonzistentnosť a chyby v údajoch zdrojových evidencií.

PREPÁJANIE OBSAHOVO PRÍBUZNÝCH REGISTROV A DATA BÁZ

- ▶ Zmluvné dojednanie technických prác na prepojení IS EZ s inými databázami a registrami, ktoré spravujú:
 1. **Výskumný ústav vodného hospodárstva (VÚVH):** Integrovaný monitoring bodových zdrojov znečistenia;
 2. **Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ):** Register skládok odpadov, Digitálny archív Geofondu, ČMS Antropogénne sedimenty, Ložiská nerastných surovín;
 3. **Štátna ochrana prírody SR (ŠOP SR):** Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny - časť Chránené územia a Chránené stromy, Databáza chránených území členských krajín EÚ - NATURA 2000, Register Ramsarských mokradí, UNESCO lokalít a Biosférických rezervácií;
 4. **Vodohospodárska výstavba, š.p. (VHV, š.p.):** TBD nad vodnými stavbami SR;
 5. **Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy (VÚPOP):** ČMS Pôda;
 6. **Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP):** IS prevencie závažných priemyselných havárií, IS nakladania s ťažobným odpadom, Register lokalít s možným výskytom POPs látok, Školský program Enviróza.

PROGRAM SLOVENSKO (2021 - 2027)

- ▶ Kľúčové oblasti rozvoja sú rozdelené v súlade s európskou legislatívou do piatich cieľov. V programovom období 2021 - 2027 bude Slovensko celkový balík 12,59 mld. € investovať na stanovené ciele nasledovne:
 - ▶ Konkurencieschopnejšie a inteligentnejšie Slovensko: 1,89 mld. €,
 - ▶ Zelenšie Slovensko: 4,2 mld. €,
 - ▶ Prepojenejšie Slovensko: 2 mld. €,
 - ▶ Sociálnejšie a inkluzívnejšie Slovensko: 3,25 mld. €,
 - ▶ Európa bližšie k občanom: 400 mil. €,

PROGRAM SLOVENSKO

- ▶ Špecifickým cieľom je Fond na spravodlivú transformáciu: 441 mil. €
- ▶ (zvyšné zdroje - 410 mil. € sú určené na technickú pomoc)

PROGRAM SLOVENSKO

- ▶ Špecifický cieľ: RSO2.7. Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia (KF),
- ▶ Opatrenie: 2.7.7. Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží,
- ▶ Kohézny fond: alokácia spolu 239 118 586 euro,

PROGRAM SLOVENSKO

- ▶ Súvisiace typy akcií: Opatrenie bude zamerané najmä na sanáciu environmentálnych zát'aží (ďalej len „EZ“) ako aj realizáciu ich prieskumu a monitorovania. Sanačné práce budú realizované v zmysle systému prioritizácie EZ, ktorý vychádza z výsledkov prieskumu EZ s analýzou rizika a zohľadňuje parametre: citlivosť územia z hľadiska ochrany prírody, krajiny, vôd a jeho osídlenia (napr. z hľadiska hustoty obyvateľstva). Zohľadňujú sa aj informácie o znečistení v dôsledku EZ.

PROGRAM SLOVENSKO

- ▶ Práce budú uskutočňované v priemyselných areáloch, vojenských areáloch, skladoch pesticídov, obalovačkách bitumenových zmesí, atď'. Sanáciou EZ sa dosiahne odstránenie, resp. obmedzenie kontaminácie a s ňou súvisiace riziko na zdravie človeka a ŽP. Opatrenie bude vykonávané v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ a v súlade s pravidlami pre poskytovanie štátnej pomoci v prípade sanácie pozemkov subjektov zúčastňujúcich sa hospodárskej súťaže. Podporované bude aj vypracovanie podkladovej dokumentácie pre realizáciu sanácie EZ.

PROGRAM SLOVENSKO

- ▶ Ďalšími podporovanými aktivitami sú prieskum a monitorovanie EZ. Následne bude realizovaná priebežná aktualizácia Informačného systému environmentálnych zát'aží. Na identifikáciu konkrétnych metód sanácie EZ bude slúžiť vytvorenie inovačného a technologického klastra a chemicko-technologického centra. V súlade s prioritnou oblasťou 1-5 RIS3 sa tým vytvoria technologické možnosti na odstránenie existujúcich EZ

Ďakujem za pozornosť!